

Sustainable Development]. *Naukovi pratsi Lisivnychoi akademii nauk Ukrainy*, no. 23 (2021): 117-129.
DOI: <https://doi.org/10.15421/412133>

Farion, V. Ya., and Farion, Ya. M. "Rol poserednykiv na finansovomu rynku Ukrainy" [The Role of Intermediaries in the Financial Market of Ukraine]. *Ekonomichniy analiz*. 2016. <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2518/1/22.pdf>

Oryshchyn, T. M. "Teoretychni aspekty formuvannia finansovoho mekhanizmu staloho rozvytku" [Theoretical Aspects Forming the Financial Mechanism of Sustainable Development]. *Uspikh i dosiahnennia u nauksi*, no. 5 (2024): 509-522.
DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-5\(5\)-509-522](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-5(5)-509-522)

Prykhodko, M. M., and Prykhodko, M. M. (Junior). *Upravlinnia pryrodnyimi resursamy i pryrodookhoronnoiu diialnistiu* [Natural Resource Management and Environmental Protection Activities]. Ivano-Frankivsk: Foliant, 2004.

Romashko, O. M., Krykhivska, N. O., and Oryshchyn, T. M. "Rol strakhovykh kompanii na finansovomu rynku Ukrainy" [The Role of Insurance Companies in the Financial Market of Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 7 (2024): 428-434.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-428-434>

Rubanov, P. M. "Vydy ta rol finansovykh poserednykiv na suchasnomu etapi rozvytku finansovoi systemy" [Species and Role of Financial Intermediaries at Present Stage of Financial Systems Development]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*. 2012. <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-3-2012/204-209.pdf>

Sydor, I. P. "Finansova polityka derzhavy: teoretychni aspekty ta praktychna realizatsiia v Ukraini" [Financial Policy of the State: Theoretical Aspects and Practical Realization in Ukraine]. *Svit finansiv*. 2009. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/382>

Teoriia finansiv [Finance Theory]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2005.

Veklych, O. O. *Ekonomichniy mekhanizm ekolohichnoho rehulivannia v Ukraini* [Economic Mechanism of Environmental Regulation in Ukraine]. Kyiv: Ukrainskyi instytut doslidzhen navkolyshnyoho seredovyshcha i resursiv, 2003.

УДК 336.071
JEL: H54; M21; O18; R11
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-399-408>

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТУ СТИМУЛЮВАННЯ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

©2025 ТАРАБАНОВСЬКИЙ П. П.

УДК 336.071
JEL: H54; M21; O18; R11

Тарабановський П. П. Теоретичне обґрунтування державно-приватного партнерства як інструменту стимулювання кредитування сільськогосподарських виробників

Спільні аграрні бізнес-проекти, реалізовані на основі державно-приватного партнерства, відкривають шлях до виходу на світові фінансові ринки та сприяють активному залученню іноземних інвестицій у сільське господарство. Інструменти такого партнерства відіграють важливу роль у розвитку сільських територій, оскільки стимулюють фінансову взаємодію, розширюють можливості доступу до капіталу та сприяють по- живленню сільських фінансових ринків. Однак ціннісні орієнтири та інтереси держави, банківських установ і аграрних виробників можуть не лише суттєво відрізнятися, а й бути взаємовиключними. Тому ефективній партнерській взаємодії має передувати узгодження ключових аспек- тів проектів, що забезпечить узгодження економічних цілей і завдань усіх сторін. В Україні на сьогодні відсутні приклади успішного впровадження ключових проектів державно-приватного партнерства (ДПП) у сфері аграрного виробництва, що зумовлює необхідність проведення ґрунтовних наукових досліджень з метою формування ефективного механізму взаємодії між державою та бізнесом. Такий механізм має сприяти інтеграції агропромислового комплексу країни до європейського економічного і технологічного простору. У представленій науковій статті здійснено сис- тематичний огляд теоретичних засад державно-приватного партнерства, виокремлено основні етапи його розвитку, а також застосовано методи бібліометричного аналізу для структуризації та оцінювання наявного наукового доробку з обраної тематики. На основі проведених досліджень доведено, що ДПП виступає результативною формою реалізації інфраструктурних проектів у таких галузях, як громадська інфра- структура, морський транспорт, охорона здоров'я, освіта, агросектор тощо. У статті визначено ключові перспективні напрями подальших наукових розвідок, зокрема оптимізацію співвідношення вартості та якості інноваційних технологій, розвиток розумної інфраструктури, удо- сконалення аграрного виробництва та формування концепції «розумних міст».

Ключові слова: державно-приватне партнерство, освіта, економічна та соціальна інфраструктура, мотивація, сільське господарство, сільсько- господарські товаровиробники.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 21.

Тарабановський Петро Петрович – аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

E-mail: 3583pt@gmail.com

**Tarabanovskyi P. P. A Theoretical Substantiation of Public-Private Partnership as a Tool
for Stimulating Agricultural Producers' Access to Lending**

Joint agrarian business projects implemented based on public-private partnerships open the way to accessing global financial markets and contribute to the active attraction of foreign investments in agriculture. The tools of such partnerships play an important role in the development of rural areas, as they stimulate financial interaction, expand access to capital, and promote the revitalization of rural financial markets. However, the value orientations and interests of the State, banking institutions, and agrarian producers may not only differ significantly but also be mutually exclusive. Therefore, effective partnership interaction should be preceded by the alignment of key aspects of the projects, ensuring the alignment of the economic goals and objectives of all parties. Currently, there are no examples in Ukraine of successful implementation of key public-private partnership (PPP) projects in the agrarian production sector, which necessitates conducting thorough scientific research to develop an effective mechanism for interaction between the government and business. Such a mechanism should facilitate the integration of the country's agro-industrial complex into the European economic and technological space. This scientific article provides a systematic review of the theoretical foundations of public-private partnerships, highlights the main stages of their development, and utilizes bibliometric analysis methods to structure and evaluate the existing scientific contributions on the chosen topic. Based on the conducted research, it has been demonstrated that PPP represents an effective form of infrastructure project implementation in such areas as public infrastructure, maritime transport, healthcare, education, agri-sector, and more. The article identifies key promising areas for further scientific research, particularly the optimization of the cost-quality ratio of innovative technologies, the development of smart infrastructure, the improvement of agrarian production, and the establishment of the «smart cities» conception.

Keywords: public-private partnership, education, economic and social infrastructure, motivation, agriculture, agricultural producers.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 21.

Tarabanovskyi Petro P. – Postgraduate Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, Lutsk National Technical University (75 Lvivska Str., Lutsk, 43018, Ukraine)

E-mail: 3583pt@gmail.com

У контексті сучасних викликів, зокрема необхідності відновлення інфраструктури, зруйнованої внаслідок воєнних дій, та потреби в модернізації системи надання публічних послуг і розвитку міських і сільських територій, питання формування ефективних механізмів взаємодії між державним і приватним секторами набуває особливої значущості. Державно-приватне партнерство (ДПП) постає як інструмент, здатний забезпечити мобілізацію фінансових, інституційних та управлінських ресурсів на різних рівнях управління. У сфері аграрного виробництва застосування ДПП відкриває нові можливості для інтеграції до міжнародних фінансових ринків, залучення іноземного капіталу та стимулювання розвитку сільських територій. Зокрема, інструменти ДПП сприяють підвищенню доступності фінансових ресурсів, активізації місцевих ринків капіталу й формуванню сталої економічної бази для сільськогосподарства. Водночас ефективна реалізація таких проектів потребує врахування потенційних розбіжностей у пріоритетах і стратегічних цілях учасників партнерства – державних органів, фінансових установ та аграрного бізнесу. Отже, досягнення узгодженості інтересів сторін та гармонізація економічних і соціальних завдань є передумовами для формування життєздатних моделей державно-приватного співробітництва.

Процеси економічної реконструкції та модернізації аграрного сектора України вимагають комплексного підходу до використання доступних фінансових, організаційних і технологічних ресурсів. У зв'язку з цим державна політика все частіше

орієнтується на залучення приватного сектора як стратегічного партнера в реалізації пріоритетних проектів, особливо у сферах із високим рівнем капіталомісткості. Державно-приватне партнерство (ДПП) дедалі більше розглядається не лише як інструмент фінансування, а й як засіб підвищення ефективності управлінських рішень, зміцнення інституційної спроможності та диверсифікації ризиків. Згідно з міжнародною практикою, моделі ДПП передбачають створення довготривалих контрактних відносин між державними інституціями та приватними компаніями, в межах яких останні беруть на себе значний обсяг зобов'язань – від проектування та будівництва до експлуатації та технічного обслуговування об'єктів публічної інфраструктури [17]. Такий підхід, на відміну від традиційного державного фінансування, вимагає високого рівня правового, фінансового та управлінського узгодження між партнерами. Накопичений міжнародний досвід свідчить про різноманіття форм ДПП, їхню адаптивність до конкретних соціально-економічних умов, а також про необхідність формування чітких концептуальних основ для ефективного використання цього інструменту в умовах України.

У науковій спільноті спостерігається значне розмаїття підходів, класифікацій, визначень і практичних моделей з питань державно-приватного партнерства. ДПП визнається складним і багатовимірним явищем, що зумовлює його дослідження з різних теоретичних і прикладних позицій. Учені приділяють велику увагу вивчен-

ню ДПП у контексті різних галузей і функціональних напрямів, зокрема управління відходами [16], оцінювання ризиків [19], організації процедур закупівель і контрагування [20] та інших. Такий міждисциплінарний підхід свідчить про зростання наукового інтересу до теми ДПП і необхідність подальшого її осмислення з урахуванням національних і галузевих особливостей.

Серед українських науковців питання концептуалізації сутності державно-приватного партнерства (ДПП) і його впровадження в різні сфери соціально-економічного життя є предметом численних досліджень. Зокрема, І. Брайловський [2] зосередив увагу на організаційно-економічних, інституційних та методичних засадах формування та реалізації ДПП.

Науковий колектив під керівництвом Т. Єфіменко [4] ґрунтовно досліджував роль партнерства між державою та приватним сектором у системі державного регулювання економіки.

Значний внесок у розроблення стратегічних засад ДПП в агропромисловому комплексі України зробили І. Косач і С. Журман [6], які проаналізували особливості впровадження партнерських моделей у сільському господарстві.

С. Майстро [7] інтерпретує ДПП як ключовий інструмент досягнення сталого соціально-економічного розвитку регіонів.

А. Близнюк і О. Толстенко [1] розглядають інститут ДПП як ефективний механізм урегулювання суспільних суперечностей, запобігання соціальним конфліктам і підтримки стабільності на макrorівні.

Як вважають К. Павлюк і М. Павлюк, державно-приватне партнерство являє собою «систему відносин держави та бізнесу, яка широко використовується як інструмент національного, міжнародного, регіонального, міського, муніципального, економічного і соціального розвитку» [9]. Цю позицію розвиває О. Васильєва [3], яка поглиблено аналізує потенціал застосування ДПП у соціальній сфері.

Розбіжність у трактуванні державно-приватного партнерства (ДПП) вказує на відсутність єдиного концептуального підходу до визначення його ролі в соціально-економічному розвитку суспільства. Це створює підґрунтя для подальших наукових досліджень, зокрема з урахуванням динаміки міждисциплінарного підходу.

Дана стаття присвячена бібліометричному аналізу наукової літератури за останні 50 років. У процесі збору інформації застосовано різноманітні варіації ключового терміна «державно-приватне партнерство», що дозволило проаналізувати велику кількість наукових джерел у таких галузях,

як соціальні науки, інженерні дисципліни, економіка, сільське господарство тощо.

Метою цієї наукової статті є дослідження еволюції державно-приватного партнерства та здійснення системного огляду наукових підходів до його інтерпретації для формування цілісного уявлення про концептуальні засади розвитку цієї форми співробітництва. Для реалізації поставленої мети у статті окреслено й вирішено такі *завдання*:

- ✦ виокремити ключові етапи формування та структурні елементи моделі ДПП;
- ✦ проаналізувати основні напрями застосування державно-приватного партнерства, відображені в сучасній науковій літературі;
- ✦ обґрунтувати ефективність використання інструментів ДПП у межах механізмів стимулювання кредитної активності щодо сільськогосподарських виробників.

З метою досягнення поставленої в дослідженні мети в роботі застосовано бібліометричний метод аналізу. Емпіричну базу дослідження становлять дані, отримані з міжнародної наукометричної платформи Scopus. Для обробки та візуалізації інформації використано спеціалізоване програмне забезпечення VOSviewer (версія 1.6.19), що дозволило виявити ключові наукові тренди та взаємозв'язки у сфері державно-приватного партнерства. Додатково, за допомогою методів системного аналізу та порівняльного підходу, здійснено оцінку динаміки публікаційної активності, що сприяло формуванню узагальненого уявлення про основні закономірності розвитку ДПП у науковому просторі.

Для обґрунтування доцільності застосування інструментів державно-приватного партнерства в механізмі мотивації кредитування сільськогосподарських товаровиробників застосовано методи узагальнення, аналізу та синтезу.

Для вироблення напрямів зміцнення мотиваційної складової взаємодії держави з приватними інвесторами, банками, сільськогосподарськими товаровиробниками застосовано методи порівняння та екстраполяції.

Аналіз сучасних підходів до еволюції державно-приватного партнерства доцільно розпочати з країни, де цей термін уперше набув практичного застосування, – Сполучених Штатів Америки. Історичну динаміку розвитку концепції ДПП можна умовно структурувати за чотирма основними етапами, що представлені в *табл. 1*.

Як свідчать дані, наведені в *табл. 1*, активне поширення державно-приватного партнерства (ДПП) спостерігається, передусім, із 1970-х років.

Однією з визначальних переваг застосування бібліометричного аналізу є можливість здійснення

Етапи становлення та розвитку державно-приватного партнерства у США

№ з/п	Період	Назва етапу	Характеристика етапів
1	Середина XIX століття – до 1890-х років	Патронажне партнерство	У цей період формуються перші неформальні зв'язки між бізнесом і політичною владою. Лояльність до партій винагороджувалася матеріально, що сприяло появі політично мотивованого патронажу та неявних форм державно-приватної співпраці
2	3 1890-х до 1940-х років	Бустерне партнерство	Поширення індустріалізації та віра в ефективність уряду як інструменту загального блага сприяли активнішому залученню бізнес-еліт до міського планування. Зіткнувшись із новими викликами, інвестори почали співпрацювати з місцевою владою для підтримки міського розвитку
3	3 1940-х років до 1970-х років	Реабілітаційне партнерство	У відповідь на економічні загрози політичні та бізнес-еліти ініціювали створення агентств реконструкції, які викупували занедбану землю для подальшої передачі приватному сектору. Відновлення інфраструктури сприяло зростанню приватних інвестицій і податкових надходжень, водночас посилюючи взаємодію між державою та бізнесом
4	Початок 1970-х років – кінець 1990-х років	Партнерство зростання	У відповідь на спротив з боку бізнесу та місцевих громад до перепланування партнерства почали орієнтуватися на ширший спектр соціально значущих проєктів – від житла та паркінгів до освітніх і економічних ініціатив. Участь почали брати компанії зі сфери стратегічного планування, міжнародних відносин і розвитку, позиціонуючи себе як ключових партнерів у реалізації комплексних міських трансформацій

Джерело: складено автором на основі [15; 18; 21].

кількісного дослідження ключових слів, зазначених авторами наукових публікацій. Згідно з отриманою вибіркою, загальна кількість ключових слів становить 34 146 записів, серед яких домінують різні термінологічні варіації поняття «державно-приватне партнерство». Як показано в табл. 2, сукупність варіантів цього терміна, відсортованих за частотою вживання, охоплює 8 337 записів.

Для глибшого опрацювання кількісних даних і візуалізації семантичних зв'язків між поняттями на рис. 1 наведено карту кореляцій ключових слів, де вузли репрезентують окремі терміни, а лінії відображають ступінь їхньої спільної присутності в публікаціях. Застосований аналіз спільної повторюваності дає змогу виявити структуру взаємозв'язків між ключовими словами шляхом оцінки частоти їх одночасного вживання. Загальний обсяг вибірки становить 34 146 термінів, при цьому пороговим значенням для включення до аналізу обрано мінімум 100 входжень для кожного терміна, що дозволило виокремити підмножину зі 108 релевантних ключових слів. Такий підхід забезпечує як вищу достовірність результатів, так

і підвищену прозорість та інтерпретативність побудованої мережевої візуалізації.

Як показано на рис. 1, ключові слова формують два основні кластери, що відображають змістові та концептуальні зв'язки в межах тематики державно-приватного партнерства. Перший кластер, своєю чергою, поділяється на дві підгрупи – А і В – які виокремлені на основі щільності термінологічних зв'язків. Відповідно до даних табл. 1, терміни «державно-приватні партнерства» та «державно-приватне партнерство» є найпоширенішими варіаціями ключового поняття й утворюють ядро груп А (темно-зелений) та В (світло-зелений) відповідно.

Підгрупа А охоплює терміни, що репрезентують універсальні характеристики моделі ДПП, із акцентом на її практичну цінність, зокрема для країн, що розвиваються. Основна увага дослідників у цій групі зосереджена на використанні ДПП для реалізації інфраструктурних проєктів.

Натомість підгрупа В акцентує на аспектах сталого розвитку в контексті ДПП. Деталізований

Частотний розподіл термінологічних варіацій поняття «державно-приватне партнерство» у проаналізованій вибірці

№ з/п	Термінологічні варіації ДПП	Повторення	Загальна кількість посилань
1	Державно-приватне партнерство	3926	1369
2	Державно приватні партнерства	2232	894
3	Державно-приватні партнерства	1055	528
4	Державно приватне партнерство	331	178
5	Державні / приватні партнерства	294	167
6	Державно-Приватне Партнерство	253	75
7	Державно-Приватні Партнерства	246	73

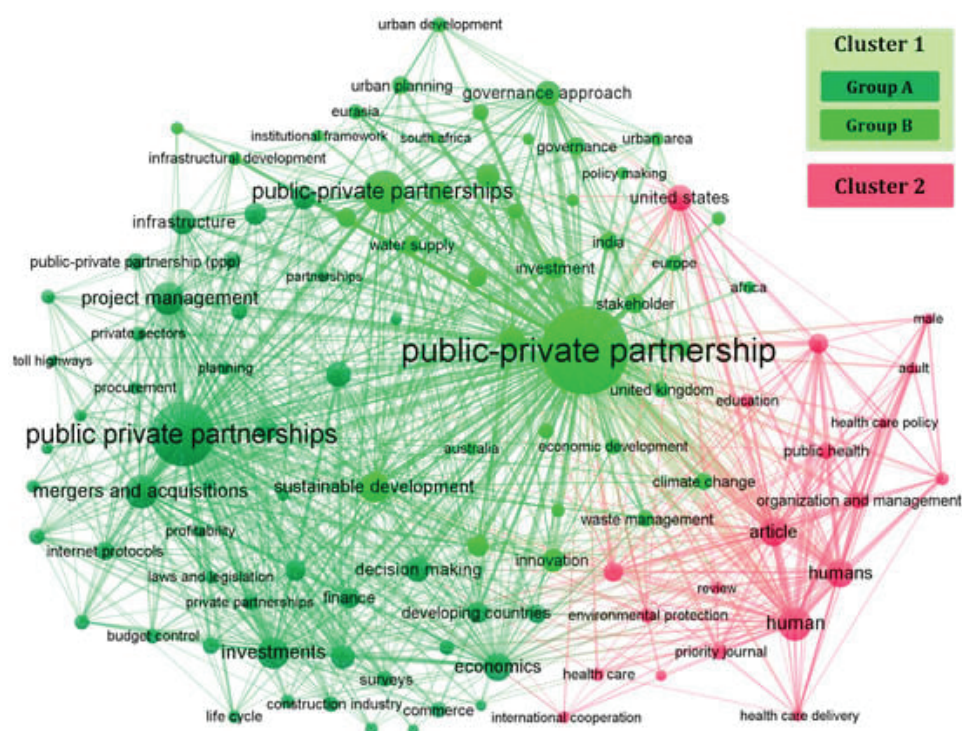

Рис. 1. Аналіз повторення ключових слів

Джерело: складено автором за допомогою VOSviewer.

аналіз пов'язаної термінології вказує на наявність двох провідних напрямів дослідження – економічної та екологічної стійкості. Економічна складова кластера виражена через зв'язки з такими ключовими словами, як «інвестиції», «торгівля», «економіка», «сільське господарство», «бюджетний контроль», «фінанси» тощо.

Аналіз Кластера 1 також свідчить про те, що найбільш розвиненими секторами застосування державно-приватного партнерства є транспорт, міський розвиток і водопостачання – саме ці галузі отримали найвідчутніші вигоди від впровадження моделей ДПП. Своєю чергою, Кластер 2 фокусується на соціально орієнтованих аспектах ДПП, де-

монструючи його застосування для вирішення завдань суспільного розвитку, зокрема в таких сферах, як охорона здоров'я та освіта. Ключові слова «людина», «охорона здоров'я», «освіта» тощо підтверджують науковий інтерес до ролі ДПП у підвищенні якості соціальних послуг.

Результати цього тематичного аналізу відображено на *рис. 2*, який ілюструє структуру трьох змістовних кластерів у розрізі кількості цитувань, що дозволяє оцінити інтенсивність наукового інтересу до окремих напрямів дослідження.

Аналіз дозволяє визначити наукові платформи, які відіграють провідну роль у поширенні знань про державно-приватне партнерство. Візуа-

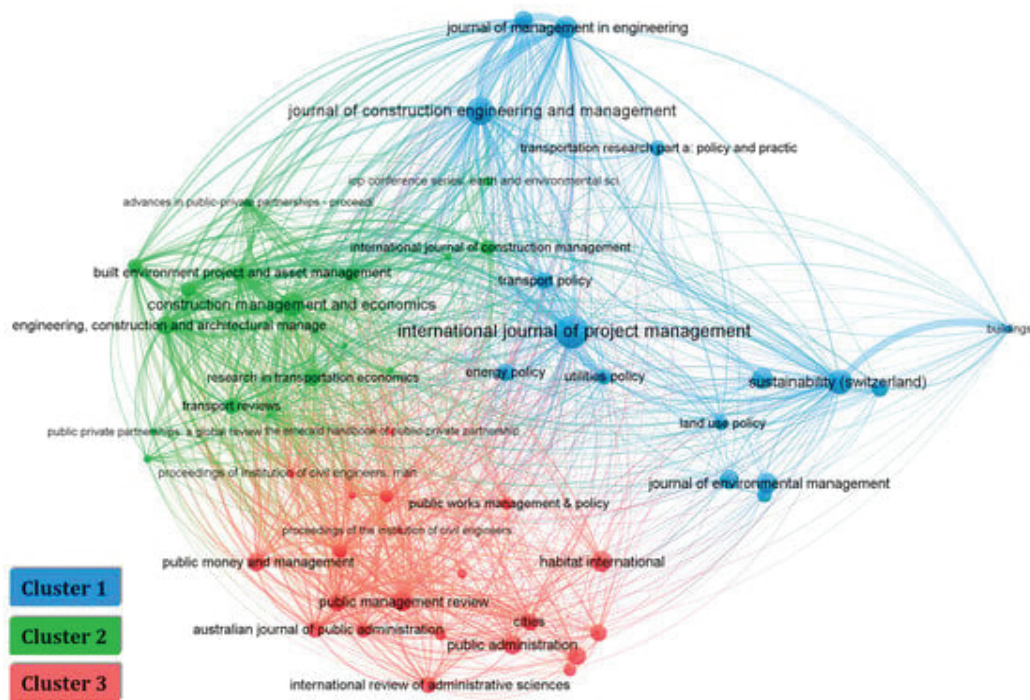

Рис. 2. Візуалізація бібліографічних зв'язків між джерелами на основі спільних цитувань (журнали)

Джерело: складено автором за допомогою VOSviewer.

лізовані кластери демонструють групування журналів за тематичною спорідненістю, що свідчить про формування стабільного міждисциплінарного наукового поля у сфері ДПП. Розмір вузлів відповідає кількості цитувань, тоді як лінії між ними відображають інтенсивність спільних згадувань у наукових публікаціях. Серед 54 наукових джерел, які увійшли до Кластера 1, найбільшу кількість цитувань отримали такі видання: International Journal of Project Management (IJPM) – 8412 посилань, Journal of Construction Engineering and Management (JCEM) – 4669 посилань, і журнал Sustainability (Швейцарія) – 3108 посилань. Ці журнали посідають провідні позиції у формуванні наукової бази досліджень державно-приватного партнерства та відіграють ключову роль у розвитку відповідної наукової дискусії.

Попри те, що бібліометричний аналіз еволюції ДПП у межах цього дослідження базувався виключно на даних із бази Scopus, його результати дозволили ідентифікувати перспективні напрями подальших наукових пошуків. До таких належать: оптимізація співвідношення ціни та якості, впровадження інновацій і технологій, розвиток інтелектуальної інфраструктури, формування концептів «розумного» агросектора та «розумного» міста.

Деталізований аналіз основних сфер застосування ДПП у науковій літературі та узагальнення

результатів бібліографічного огляду спеціалізованої термінології дозволили визначити чинники, що детермінують доцільність застосування інструментів державно-приватного партнерства в механізмі мотивації кредитування сільськогосподарських товаровиробників.

До таких чинників ми відносимо [12]:

- ✦ наявні структурні деформації в системі економічних відносин між владою, банками та аграрним бізнесом призводять до порушення механізмів рівноваги та ускладнюють гармонізацію інтересів зазначених сторін;
- ✦ трансформацію економічного простору, зокрема домінування приватної форми власності в агросфері та банківському секторі, актуалізує потребу в нових форматах партнерства між владою, приватним бізнесом і громадянським суспільством;
- ✦ суттєву невідповідність між чинними державними фінансовими інструментами прямої участі у приватному аграрному виробництві та реальними ціннісними орієнтирами банків і аграрних підприємств, які володіють значним фінансовим, організаційним і інтелектуальним потенціалом [11];
- ✦ збереження державних інструментів стратегічного регулювання з одночасною потребою підвищення їх ефективності, що можливо за умов активнішої співпраці з приватним аграрним бізнесом, зокрема з метою

раціоналізації використання бюджетних ресурсів [14];

- ✦ багатомірні вигоди та переваги, які забезпечує державно-приватне партнерство в різних організаційних формах, мають позитивний ефект як для держави, так і для аграрного бізнесу та суспільства загалом.

Основною метою впровадження інструментів державно-приватного партнерства в механізм банківського кредитування аграрного сектора є створення умов для фінансування виробництва, які, попри свою низьку рентабельність або високу капіталомісткість, мають суттєве соціальне значення [10]. На відміну від інших інструментів підтримки, механізми ДПП характеризуються складною системою взаємодії учасників, яка відрізняється за мотиваційними установками та стратегічними пріоритетами. Зокрема, органи державної влади, банківські установи та сільськогосподарські товаровиробники орієнтуються на різні цілі, що зумовлює необхідність створення дієвих координаційних механізмів для забезпечення ефективності спільних проектів [5].

У межах використання інструментів державно-приватного партнерства держава зацікавлена в розширенні спектра, збільшенні обсягів та підвищенні якості фінансових послуг, які банки надають сільськогосподарським товаровиробникам. Це відповідає реалізації як внутрішніх соціально-економічних, так і зовнішніх інституційних завдань державної політики. Зі свого боку, банківські установи орієнтуються не лише на максимізацію прибутків, але й на забезпечення стабільного та передбачуваного доходу шляхом фінансування життєздатних і довгострокових проектів. Усі сторони партнерства – держава, банки та аграрні виробники – мають власні стратегічні пріоритети, однак їх об'єднує прагнення до досягнення сталих результатів і підвищення ефективності взаємодії в межах реалізації спільних ініціатив.

У контексті реалізації державно-приватного партнерства можна виокремити два рівні завдань – зовнішні та внутрішні. Зовнішні завдання відображають потребу в задоволенні суспільних інтересів, які формуються та артикуються на політичному й адміністративному рівнях. Вони зосереджені на досягненні соціально значущих результатів, зокрема через підвищення доступності фінансових послуг, підтримку розвитку аграрного сектора та забезпечення економічної стійкості сільських територій.

Внутрішні завдання пов'язані з прагненням до фінансової результативності, зокрема через ефективне використання інформаційних ресурсів щодо функціонування ринку капіталу, ділових ком-

петенцій агровиробників, а також залучення інвестицій для скорочення державних витрат [13].

З іншого боку, ціннісні орієнтири банків, приватних інвесторів та сільськогосподарських товаровиробників у структурі партнерства зводяться до досягнення фінансової стабільності, зростання прибутковості та розширення масштабів діяльності. Основними пріоритетами для них залишаються зниження та розподіл ризиків, підвищення конкурентоспроможності, зміцнення позицій на ринку, а також формування позитивного іміджу через участь у ініціативах сталого розвитку сільських територій і взаємодію з державними структурами.

Зміцнення мотиваційної складової взаємодії між державою, приватними інвесторами, банками та сільськогосподарськими товаровиробниками в межах державно-приватного партнерства може бути забезпечене через впровадження низки фінансових та інституційних інструментів [8], серед яких:

- ✦ емісія цільових аграрних облігацій, забезпечених державними гарантіями, а також державних позик, орієнтованих на підтримку стратегічно важливих аграрних проектів;
- ✦ надання позабюджетних гарантій, включно з можливістю перегляду тарифів, пролонгації термінів договорів у випадках нестачі фінансових потоків для забезпечення своєчасного повернення інвестицій;
- ✦ запровадження механізмів спільного багатоканального фінансування, зокрема у формі прямого фінансування, участі держави в капіталі або видачі гарантій для реалізації особливо значущих проектів;
- ✦ зниження фінансових ризиків приватного сектора шляхом державного страхування, субсидування кредитів або викупу боргів за проектами, що мають високу соціальну або економічну значущість;
- ✦ надання інвесторам або банкам права розпорядження земельною орендою як додаткової гарантії при здійсненні масштабних інвестицій у агросферу;
- ✦ залучення фінансових ресурсів пенсійної накопичувальної системи до фінансування інституційних або інфраструктурних об'єктів аграрного призначення.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що тісна кооперація між державою, приватними інвесторами, банківськими установами та сільськогосподарськими товаровиробниками є ключовим чинником залучення додаткового капі-

талу в аграрний сектор. Такий формат партнерства забезпечує інтеграцію фінансових ресурсів держави з інноваційними рішеннями та управлінськими підходами приватного бізнесу, що, своєю чергою, сприяє підвищенню ефективності використання доступних фінансово-економічних ресурсів.

У статті уточнено фундаментальні принципи та ключові етапи розвитку державно-приватного партнерства (ДПП), що дозволило проаналізувати його історичну еволюцію як бізнес-моделі. На основі проведеного бібліометричного аналізу ідентифіковано основні напрями досліджень та наукові видання, які відіграють провідну роль у формуванні академічного дискурсу щодо застосування ДПП. Отримані результати підтверджують міждисциплінарний характер концепції та її широке застосування в різних сферах економічної діяльності, зокрема в аграрному секторі.

Інструменти державно-приватного партнерства, інтегровані в механізм мотивації банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників, мають потенціал для оперативного вирішення проблеми обмеженості кредитних ресурсів у аграрному секторі. Вони сприятимуть активізації соціально-економічного розвитку сільського господарства шляхом об'єднання ресурсів і зусиль держави, банківських інституцій, інвесторів та аграрного бізнесу. При цьому мотиваційна модель має бути чітко зорієнтована на реалізацію суспільно значущих завдань, зокрема – покращення умов, якості та доступності фінансових послуг для агровиробників.

У перспективі результати даного дослідження можуть служити основою для розроблення цільової науково-практичної програми, здатної структурувати подальші дослідження у сфері державно-приватного партнерства, з урахуванням актуальних викликів і трендів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Близнюк А. С., Толстенко О. В. Проблеми формування інституту соціального партнерства та соціально орієнтованої підприємницької діяльності в Україні. *Наукові праці МАУП*. 2014. Вип. 43. С. 178–183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2014_4_31
2. Брайловський І. А. Сучасний стан державно-приватного партнерства в Європейському Союзі. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1699>
3. Васильєва О. І. Напрями застосування державно-приватного партнерства в соціальній сфері. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=762>

4. Державно-приватне партнерство в системі регулювання економікою / за заг. ред. Єфіменко Т. І. Київ, 2012. 372 с.
5. Загальний огляд державно-приватного партнерства. *Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України*. URL : <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=311dfbfa-b31a-425f-8cff-428f450c7a0f&tag=SutnistDerzhavnoprivatnogoPartnerstva>
6. Косач І. А., Журман С. М. Державно-приватне партнерство в АПК України: стратегічні аспекти. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2019. № 4. С. 127–136. DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-127-136
7. Майстро С. В. Державно-приватне партнерство як інструмент забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2016. Вип. 2. С. 243–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_2_37
8. Уайт Н. Державно-приватне партнерство в сільському господарстві: міжнародний досвід та перспективи для України. URL: <http://ppp-ukraine.org/wpcontent/uploads/2014/01/Edward-White-PPPs-in-Agriculture-for-Ukraine-UKR-1.pdf>
9. Павлюк К. В., Павлюк С. М. Сутність та роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2010. Вип. 17. С. 10–19. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/04015da0-307a-41d0-8cfb-de44a71bf7a1/content>
10. Сергієнко Л. В. Взаємодія держави та бізнесу в забезпеченні реалізації державної політики циркулярної економіки. *Менеджер*. 2017. № 1. С. 71–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2017_1_13
11. Ткаченко О. В. Роль державно-приватного партнерства у розвитку сільськогосподарського виробництва. *Стратегічне партнерство в бізнесі: теорія, методологія, практика* : монографія / За заг. ред. М. П. Сагайдака. Київ : КНЕУ, 2024. С. 301–325.
12. Шулюк Б., Коломийчук Н., Петрушка О. Довгострокове кредитування проєктів державно-приватного партнерства: можливості та перспективи. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 2. С. 64–74.
13. Шутаєва О. О., Побірченко В. В., Грищенко М. О. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні. *Економіка: теорія та практика*. 2015. № 1. С. 47–54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econom_2015_1_9
14. Akintoye A., Hardcastle C., Beck M. et al. Achieving Best Value in Private Finance Initiative Project Procurement. *Construction Management and Economics*. 2003. Vol. 21. Iss. 5. P. 461–470. DOI: <https://doi.org/10.1080/0144619032000087285>
15. Beauregard R. A. Public-Private Partnerships as Historical Chameleons: The Case of the United States.

- In Partnerships in Urban Governance: European and American Experiences. Springer: Berlin/Heidelberg, Germany; Palgrave Macmillan: London, UK, 1998. P. 52–70.
16. Cui C., Liu Y., Xia B. et al. Overview of Public-Private Partnerships in the Waste-to-Energy Incineration Industry in China: Status, Opportunities, and Challenges. *Energy Strategy Reviews*. 2020. Vol. 32. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.esr.2020.100584>
 17. Grimsey D., Lewis M. K. Evaluating the Risks of Public Private Partnerships for Infrastructure Projects. *International Journal of Project Management*. 2002. Vol. 20. Iss. 2. P. 107–118. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0263-7863\(00\)00040-5](https://doi.org/10.1016/S0263-7863(00)00040-5)
 18. Yescombe E. R., Farquharson E. Public-Private Partnerships for Infrastructure: Principles of Policy and Finance. 2nd ed. Oxford, UK, 2018. 548 p.
 19. Ke Y., Wang S., Chan A. P. C., Lam P. T. I. Preferred Risk Allocation in China's Public-Private Partnership (PPP) Projects. *International Journal of Project Management*. 2010. Vol. 28. Iss. 5. P. 482–492. DOI: [10.1016/j.ijproman.2009.08.007](https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2009.08.007)
 20. Regan M., Love P. E. D., Jim J. Public infrastructure procurement: A review of adversarial and non-adversarial contracting methods. *Journal of Public Procurement*. 2015. Vol. 15. No. 4. P. 405–438. DOI: <https://doi.org/10.1108/JOPP-15-04-2015-B001>
 21. Van Eck N. J., Waltman L. Software Survey: VOSviewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping. *Scientometrics*. 2010. Vol. 84. P. 523–538. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>

REFERENCES

- Akintoye, A. et al. "Achieving Best Value in Private Finance Initiative Project Procurement". *Construction Management and Economics*, vol. 21, no. 5 (2003): 461–470. DOI: <https://doi.org/10.1080/0144619032000087285>
- Beauregard, R. A. "Public-Private Partnerships as Historical Chameleons: The Case of the United States". In *Partnerships in Urban Governance: European and American Experiences*, 52–70. Berlin/Heidelberg, Germany; London, UK: Springer; Palgrave Macmillan, 1998.
- Blyzniuk, A. S., and Tolstenko, O. V. "Problemy formuvannya instytutu sotsialnoho partnerstva ta sotsialno orientoivanoi pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini" [Problems of Forming the Institute of Social Partnership and Socially Oriented Entrepreneurship in Ukraine]. *Naukovi pratsi MAUP*. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2014_4_31
- Brailovskiy, I. A. "Suchasnyi stan derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Yevropeiskomu Soiuzi" [The Current State of Public-Private Partnerships in the European Union]. *Efektivna ekonomika*. 2012. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1699>
- Cui, C. et al. "Overview of Public-Private Partnerships in the Waste-to-Energy Incineration Industry in China: Status, Opportunities, and Challenges". *Energy Strategy Reviews*, vol. 32 (2020). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.esr.2020.100584>

- Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi rehuliuвання ekonomikoju* [Public-private Partnership in the Economic Regulation System]. Kyiv, 2012.
- Grimsey, D., and Lewis, M. K. "Evaluating the Risks of Public Private Partnerships for Infrastructure Projects". *International Journal of Project Management*, vol. 20, no. 2 (2002): 107–118. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0263-7863\(00\)00040-5](https://doi.org/10.1016/S0263-7863(00)00040-5)
- Ke, Y. et al. "Preferred Risk Allocation in China's Public-Private Partnership (PPP) Projects". *International Journal of Project Management*, vol. 28, no. 5 (2010): 482–492. DOI: [10.1016/j.ijproman.2009.08.007](https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2009.08.007)
- Kosach, I. A., and Zhurman, S. M. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo v APK Ukrainy: stratehichni aspekty" [Public-Private Partnership in AIC of Ukraine: Strategic Aspects]. *Problemy ta perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4 (2019): 127–136. DOI: [10.25140/2411-5215-2019-4\(20\)-127-136](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-4(20)-127-136)
- Maistro, S. V. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument zabezpechennia staloho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu" [Public-private Partnership as a Tool for Ensuring Sustainable Socio-economic Development of the Region]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*. 2016. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_2_37
- Pavliuk, K. V., and Pavliuk, S. M. "Sutnist ta rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy" [Essence and Role of Partnership of the State and Private Business in Socio-Economic Development]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*. 2010. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/04015da0-307a-41d0-8cfb-de44a71bf7a1/content>
- Regan, M., Love, P. E. D., and Jim, J. "Public infrastructure procurement: A review of adversarial and non-adversarial contracting methods". *Journal of Public Procurement*, vol. 15, no. 4 (2015): 405–438. DOI: <https://doi.org/10.1108/JOPP-15-04-2015-B001>
- Serhiienko, L. V. "Vzaiemodiia derzhavy ta biznesu v zabezpechenni realizatsii derzhavnoi polityky tsyrkuliarnoi ekonomiky" [Interaction Between the State and Business in Ensuring the Implementation of the State Policy of the Circular Economy]. *Menedzher*. 2017. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2017_1_13
- Shuliuk, B., Kolomyichuk, N., and Petrushka, O. "Dovhostrokovye kredyтування proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva: mozhlyvosti ta perspektyvy" [Long-term Lending for Public-private Partnership Projects: Opportunities and Prospects]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 2 (2024): 64–74.
- Shutaieva, O. O., Pobirchenko, V. V., and Hryshchenko, M. O. "Zarubizhnyi dosvid derzhavno-pryvatnoho partnerstva i mozhlyvist yoho adaptatsii v Ukraini" [Foreign Experience of Public-private Partnership and the Possibility of its Adaptation in Ukraine]. *Ekonomika: teoriia ta praktyka*. 2015. http://nbuv.gov.ua/UJRN/econom_2015_1_9

- Tkachenko, O. V. "Rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva u rozvytku silskohospodarskoho vyrobnytstva" [The Role of Public-private Partnerships in the Development of Agricultural Production]. In *Stratehichne partnerstvo v biznesi: teoriia, metodolohiia, praktyka*, 301-325. Kyiv: KNEU, 2024.
- Uait, N. "Derzhavno-pryvatne partnerstvo v silskomu hospodarstvi: mizhnarodnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy" [Public-private Partnership in Agriculture: International Experience and Prospects for Ukraine]. <http://ppp-ukraine.org/wpcontent/uploads/2014/01/Edward-White-PPPs-in-Agriculture-for-Ukraine-UKR-1.pdf>
- Van Eck, N. J., and Waltman, L. "Software Survey: VOS-viewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping". *Scientometrics*, vol. 84 (2010): 523-538. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Vasylieva, O. I. "Napriamy zastosuvannia derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sotsialnii sferi" [Areas of Application of Public-Private Partnerships in the So-

- cial Sphere)]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalen-nia ta rozvytok*. 2014. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=762>
- Yescombe, E. R., and Farquharson, E. *Public-Private Partnerships for Infrastructure: Principles of Policy and Finance*. Oxford, UK, 2018.
- "Zahalnyi ohliad derzhavno-pryvatnoho partnerstva" [General Overview of Public-private Partnerships]. *Ministerstvo rozvytku, ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy*. <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=311dfbfa-b31a-425f-8cff-428f450c7a0f&tag=SutnistDerzhavnoprivatnog-oPartnerstva>
- Науковий керівник – Кузнєцова А. Я.**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Луцький національний технічний університет; професор кафедри фінансових технологій і підприємництва, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту, Сумський державний університет.

УДК 336.76:004.738.5
JEL: G12; G32
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-408-414>

ІНТЕГРАЦІЯ ТОКЕНОМІКИ ТА МУЛЬТИФАКТОРНОЇ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ У DEFI-СЕКТОРІ

©2025 ІВАХНО П. В., МАНОЙЛЕНКО О. В.

УДК 336.76:004.738.5
JEL: G12; G32

Івахно П. В., Манойленко О. В. Інтеграція токеністики та мультифакторної оцінки вартості бізнес-проектів у DeFi-секторі

У статті розглянуто наукову проблему формування ефективного підходу до оцінки ринкової вартості бізнес-проектів у сфері децентралізованих фінансів (DeFi), що стрімко розвивається в межах цифрової економіки. Проаналізовано обмеження застосування традиційних фінансових методів оцінювання, зокрема моделі дисконтованих грошових потоків (DCF) та економічної доданої вартості (EVA), які втрачають свою релевантність у DeFi-контексті через нестабільність грошових потоків, відсутність централізованої звітності та специфічну структуру прибутковості токенизованих активів. З метою подолання зазначених обмежень у дослідженні запропоновано нову мультифакторну модель, що об'єднує класичні фінансові індикатори з ключовими токеністичними метриками: загальною заблокованою вартістю активів (TVL), утилітарною функцією токена в системі управління (governance utility), структурою стимулювання ліквідності (liquidity mining incentives), а також розподілом токенів у часі (vesting schedules). Проведено емпіричну перевірку ефективності моделі шляхом побудови множинної лінійної регресії на основі даних 20 провідних DeFi-проектів за 2023–2024 роки. Отримані результати засвідчили високу статистичну значущість включених токеністичних змінних ($p < 0,01$) та високу пояснювальну здатність моделі (коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,92$), що підтверджує її ефективність для прогнозування ринкової капіталізації цифрових активів. Доведено, що саме токеністичні характеристики мають вирішальний вплив на вартість DeFi-проектів, тоді як традиційні індикатори (DCF, EVA) є другорядними або малозначущими через зміну природи вартості у Web3-економіці. Запропонована модель дозволяє створити обґрунтовану методику стратегічного аналізу інвестиційної привабливості децентралізованих платформ, зокрема з боку DAO-організацій, венчурних фондів і аналітичних агентств.

Ключові слова: токеністика, ринкова вартість, децентралізовані фінанси (DeFi), оцінка активів, цифрові активи.

Табл.: 2. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 13.

Івахно Павло Вікторович – аспірант кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: Pavlo.Ivakhno@emmb.khpi.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1515-1924>

Манойленко Олександр Володимирович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: oleksandr.manoylenko@khpi.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5979-4077>